

L'AVALUACIÓ DE SISÈ D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA DE COMPETÈNCIES BÀSIQUES. OPINIÓ DES D'UN CENTRE

Paloma Llaquet. Subdirectora d'educació infantil i primària
Coral Regí. Directora. Escola Virolai de Barcelona

Des de ja fa tres cursos, cada mes de maig es fa una prova d'avaluació de competències bàsiques a sisè d'educació primària seguint un mateix format. El fet que es facin des de fa tres cursos d'una manera planificada, en les dates previstes des de l'inici de curs, amb una mateixa estructura i amb un mateix model de valoració de competències, és justament un dels primers aspectes que volem destacar com a molt positiu de l'avaluació. L'educació requereix estabilitat per poder consolidar metodologies, aplicar plans de millora i valorar l'eficàcia de les millores implantades.

L'educació
requereix estabilitat
per poder consolidar
metodologies, aplicar
plans de millora i valorar
l'eficàcia de les millores
implantades

El disseny de les proves aplicades ens dona a les escoles pautes de quins són els estàndards a assolir i quins els criteris per prioritzar i seqüenciar les competències. L'objectivitat manifesta al llarg de tot el procés —disseny, realització, correcció i avaluació de les proves— dona fiabilitat a les dades que s'obtenen, que reflecteixen el nivell d'assoliment de les competències dels alumnes de Catalunya. Amb aquestes dades, els centres podem extreure conclusions i dur a terme actuacions de millora. La repetició anual de les proves ens permet als educadors fer una feina seriosa i constant any rere any, aspecte que és important perquè l'edu-

cació requereix precisament, constància i dedicació a mitjà i a llarg termini, entre d'altres coses, si volem aconseguir una millora global de resultats.

Les proves tenen, evidentment, una funció clau en el sistema educatiu, ja que determinen els nivells competencials assolits pels alumnes en acabar l'educació primària i ens ajuden a poder analitzar-los, a buscar causes que determinin els bons o mals resultats obtinguts i a poder establir plans globals de millora. L'esforç personal i econòmic que representen les proves té sentit si serveixen no només per saber on som, sinó

L'esforç personal
i econòmic que
representen les proves té
sentit si serveixen no només
per saber on som, sinó també
per determinar estratègies
que millorin els
resultats

també per determinar estratègies que millorin els resultats i així poder establir polítiques globals de millora a nivell de país. L'avaluació, els resultats de les proves, ha de ser entesa i aplicada en tots els contextos i nivells com una informació que ens ajuda a millorar les nostres estratègies per a educar millor.

QUINES SÓN LES UTILITATS I ELS BENEFICIS DE LES PROVES PER ALS ALUMNES

Un aspecte que pot semblar trivial, però que cal tenir present, és que la realització d'aquestes proves exercita i prepara l'alumnat per afrontar reptes i exàmens d'una certa dificultat i importància. No es tracta de dramatitzar la realització de les proves, però sí que cal que els alumnes s'adonin de la importància i seriositat que tenen i de l'actitud serena i conscient amb què han de fer-les. En aquesta preparació té una gran rellevància la tasca realitzada pels tutors, que consciencien el grup classe de la importància i la funció de les proves, de com afrontar-les amb tranquil·litat però amb seriositat, i fan veure als alumnes la significació que tenen i la utilitat dels resultats, tant a nivell individual com a nivell d'escola i de país, ja que amb l'anàlisi dels resultats es poden establir estratègies de millora.

La realització de les proves exercita i prepara l'alumnat per afrontar reptes i exàmens d'una certa dificultat i importància

En molts casos, els alumnes d'onze i dotze anys han tingut poques ocasions d'afrontar situacions que requereixen una maduresa que, encara que a vegades es menysvalori, tenen amb escreix, i només els calen situacions a l'escola i a l'entorn familiar per demostrar-la. La realització de les proves és un d'aquests moments; i nosaltres, els educadors, hem d'aprofitar aquesta situació per transmetre'ls confiança, seguretat i motivació davant del repte a què s'enfrontaran.

Cal aprofitar, en aquest sentit, la presència del professor extern perquè els alumnes constatin que hi ha uns elements d'organització i unes pautes a seguir a nivell institucional que donen formalitat i significació a les proves. També pot ser convenient recollir les informacions que surten als mitjans de comunicació perquè s'adonin de l'interès que té a nivell social un esdeveniment del qual ells són els protagonistes. Creiem que és important que, un cop fetes les proves, s'analitzin a classe per comentar i contrastar les impressions dels alumnes, per saber on han tingut dificultats, com s'han sentit o què els han semblat. També cal, per descomptat, comentar posteriorment amb els alumnes els resultats de manera individual perquè sàpiguen on són

i quines línies de millora han de seguir per avançar i consolidar les competències. Tanmateix, potser hi ha poc marge de temps per poder-ho fer d'una manera profitosa, ja que normalment els resultats es retornen a finals de juny, poc abans d'acabar el curs escolar.

L'apartat que presenta més interrogants és el lliurament dels informes individuals a les famílies, tant pel que fa al contingut com pels efectes que poden comportar. Les famílies poden interpretar de manera esbiaixada aquests informes, ja que, malgrat les recomanacions que s'hi donen, els poden atorgar un caràcter d'avaluació que acredita coneixement i que serveix per fixar el llistó en què es troba situat el seu fill. Si els comparen amb els resultats globals de l'escola, els informes poden confondre les famílies en la interpretació global que fan dels resultats de l'aprenentatge dels fills. Per això és molt important que, des de les escoles, hi hagi una explicació clara a les famílies de com interpretar els resultats de les proves. En el nostre cas, es lliuren en les entrevistes de final de curs, s'expliquen els continguts de les competències i es contrasten els resultats de les proves amb els resultats acadèmics de final de cicle. Des de la posició de les famílies no és fàcil valorar aquests resultats com una informació sobre la situació en què es troba l'alumne abans de començar la secundària, on podrà i haurà de continuar treballant per millorar i consolidar les competències avaluades. És cert que el fet que arribin els resultats mitjançant informes individuals de cada alumne a totes les famílies dona a conèixer la tasca d'avaluació i supervisió que es fa des de l'Administració, però no és suficient. Cal que per part de les escoles es dediquin temps i recursos de les tutories i de les reunions de pares a explicar el caràcter de les proves i, per part de l'Administració, es millori el redactat explicatiu per fer-lo el més entenedor possible.

Cal conscienciar l'alumnat de la rellevància social de les proves, intercanviar impressions sobre el contingut i comentar els resultats de manera individual, tot i que el marge de temps per fer-ho resulta insuficient

Des del centre, cal explicar a les famílies com s'han d'interpretar els informes individuals de l'alumnat i des de l'Administració, cal fer el redactat més entenedor

Un altre aspecte que cal tenir present és com afrontar les diferències que es poden presentar entre els resultats de les proves d'un alumne i les seves qualificacions acadèmiques de final de cicle. Creiem que aquest aspecte s'ha de valorar des d'aquesta doble vessant: d'una banda, pot ser que en alguns casos els alumnes reaccionin de manera diferent davant d'una prova externa i que això provoqui uns resultats diferents de valoració competencial respecte als que són habi-

tuals en l'alumne. D'altra banda, però, també hem de contrastar aquestes diferències de resultats i analitzar el nostre sistema d'avaluació competencial ja que, si bé les proves valoren l'assoliment de les competències objectivament, no tenen present altres aspectes d'avaluació continuada, d'hàbits i actituds que des de les escoles valorem i que influeixen en els resultats escolars.

UNA ANÀLISI A NIVELL DE CADA CENTRE

Des de l'equip directiu, creiem que cal preparar i tractar adequadament la comunicació dels resultats globals de les proves a la comunitat educativa. És cert que normalment es comuniquen fàcilment si els resultats són bons en comparació amb els altres centres. Tot i això, ens cal fer cultura de centre per informar dels nostres resultats en detall, tenint en compte els nostres resultats anteriors i la singularitat del propi centre. Cal analitzar les dades i explicar el resultat dels plans de millora que s'han aplicat, establir les actuacions que es faran per consolidar o millorar les competències i donar-les a conèixer. No es tracta ni molt menys de desanimar la

L'intercanvi
entre professorat
aplicador i les
escoles és
enriquidor

comunitat, sinó ben al contrari, de presentar els resultats com un èxit del treball conjunt que ens aporten informació per consolidar el que fem o per establir plans de millora que han de ser un repte de tots, per avançar en l'objectiu comú d'una millor educació per a tots i cadascun dels nostres alumnes. En el procés d'aplicació, cal destacar un aspecte col·lateral que és molt positiu: l'intercanvi i el coneixement previ que es dona entre els professors aplicadors i les escoles.

Això ens permet establir un primer contacte que facilita el coneixement mutu.

Amb els resultats globals del centre, l'eficàcia de les proves ens aporta molts elements valuosos de contrast i millora. El primer aspecte que ja hem destacat és el disseny de les proves: el tipus d'ítems, els aspectes que es valoren i els criteris de valoració que s'apliquen ens aporten una informació cabdal per als centres, ja que ens donen pautes d'orientació i contrast sobre el treball i l'avaluació de competències. El fet que la correcció de les proves sigui objectiva i externa corrobora, com hem dit, l'objectivitat i la independència dels resultats obtinguts i, per tant, dona plena validesa a les conclusions que puguem establir a partir de l'anàlisi dels resultats. Els resultats de les proves ens aporten informació sobre les dades globals i ens ajuden a valorar el nivell assolit pels nostres alumnes en comparació amb les dades de Catalunya i, en el cas del nostre centre, també amb un grup d'escoles de l'Agrupació Escolar Catalana

—AEC— amb qui compartim dades per poder fer una comparació amb escoles de perfil socioeconòmic i estil de treball semblant al nostre. Cal dir que l'Escola Virolai és un centre concertat de doble línia que abasta tots els nivells educatius, amb un claustre estable i molt implicat en la millora i la innovació pedagògica. L'escola és molt a prop del Park Güell, al districte d'Horta Guinardó. D'aquest barri, i de Gràcia i Sant Martí, provenen els alumnes. El perfil de les famílies és de nivell socioeconòmic mitjà i estan molt implicades en el seguiment docent i educatiu dels seus fills.

És cert que aquestes comparacions serveixen únicament per determinar el punt on som i si la nostra tendència és positiva o no, però la informació de contrast és d'utilitat per corroborar la línia metodològica de l'escola o per confirmar si ens cal redreçar alguns aspectes. En general, al nostre país ens falta aquesta tradició de comparar diferents indicadors entre escoles, tal com es fa de manera sistemàtica i generalitzada al País Basc, fet que aporta molt bons resultats.

La comparació de resultats amb escoles de perfil socioeconòmic i estil de treball semblant és una eina útil de millora

Evidentment, la comparació dels resultats del curs amb els de l'any anterior ens ajuda a validar l'eficàcia dels plans de millora establerts o a corroborar que continuem en una bona línia de treball. En una segona fase, s'estudien els resultats de cadascun dels ítems. Aquesta anàlisi ens aporta una informació de gran qualitat, ja que ens ajuda a entendre la nostra pràctica a l'aula: Què treballem adequadament? En quins aspectes competencials tenim punts febles i per què? Per què fallen més els nostres alumnes en un tipus de preguntes? Quina pot ser la causa d'aquestes errades? En aquesta fase comencem a definir quines seran les estratègies de millora que haurèm d'incorporar.

I LA PART MÉS SIGNIFICATIVA, LA RAÓ QUE JUSTIFICA FER LES PROVES: LA DEFINICIÓ I L'APLICACIÓ D'UNS PLANS DE MILLORA

Independentment dels resultats obtinguts per l'escola en la comparació amb els resultats d'altres centres, l'anàlisi sempre ens aporta informació per definir i ratificar els plans de millora. L'anàlisi dels resultats, que fem a principis de setembre, implica tots els membres de l'escola, com ara l'equip directiu, els caps de departament, els equips d'àrea i de cicle, els quals fan una reflexió sobre els processos d'ensenyament-aprenentatge a les nostres aules: Quins són els nostres punts forts que ens permeten con-

solidar uns bons nivells competencials en els nostres alumnes? En quins àmbits hem d'establir línies de millora o ens cal insistir més en els punts treballats?

Aquest procés de reflexió ens ajuda a adoptar una actitud de millora, tant a nivell personal com a nivell d'equip, per poder definir les actuacions que establim, la temporització i els responsables. Aquests plans tenen un caràcter *preventiu* quan impliquen canvis en cursos de cicle mitjà i superior d'educació primària i també *teràpèutic* quan s'apliquen en els cursos d'ESO per assegurar l'assoliment de determinades competències. Els plans de millora s'apliquen al llarg de tot el curs amb revisions periòdiques de caràcter trimestral per avaluar-ne l'eficàcia o revisar l'aplicació d'algunes mesures. La ratificació de l'eficàcia d'aquests plans de millora s'evidenciarà en la comparació dels resultats amb els dels cursos anteriors.

Al nostre centre fem una anàlisi de resultats a principis de setembre que implica tots els membres de l'escola. A partir d'aquest procés de reflexió, establim plans de millora de caràcter preventiu i terapèutic, que revisem trimestralment

La *tradició* que es va creant a l'entorn de les proves genera, tal com comentàvem a l'inici de l'article, un gran benefici, ja que permet dur a terme, des dels centres i des de l'Administració, una política de millora de llarg recorregut, que és el que ens cal per avançar cap a l'excel·lència educativa.